

Калініна А. В. *Злочинність іноземців і апатридів в Україні: результати анкетування правоохоронців*

Калініна Аліна Владиславівна,
*молодший науковий співробітник,
Науково-дослідний інститут
вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України,
Україна, м. Харків
e-mail: alina.kalinina@ukr.net
ORCID 0000-0001-8015-0807*

doi: 10.21564/2414–990x.140.123669

УДК 343.9 (477)

ЗЛОЧИННІСТЬ ІНОЗЕМЦІВ І АПАТРИДІВ В УКРАЇНІ: РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ ПРАВООХОРОНЦІВ

Наведено результати проведеного автором анкетування працівників Національної поліції та Служби безпеки України, яке здійснювалося з метою ознайомлення з думкою правоохоронців стосовно деяких аспектів запобігання злочинності іноземців і апатридів в Україні. Розглянуто питання латентності, детермінації злочинності зазначених категорій осіб, а також пропозиції правоохоронців щодо її запобігання.

Ключові слова: злочинність іноземців і апатридів; запобігання злочинності в Україні; анкетування правоохоронців.

Калинина А. В., младший научный сотрудник, Научно-исследовательский институт изучения проблем преступности имени академика В. В. Сташиса Национальной академии правовых наук Украины, Украина, г. Харьков.

e-mail: alina.kalinina@ukr.net ; ORCID 0000-0001-8015-0807

Преступность иностранцев и апатридов в Украине: результаты анкетирования правоохранителей

Приводятся результаты проведённого автором анкетирования сотрудников Национальной полиции и Службы безопасности Украины, целью которого было ознакомление с мнением правоохранителей касательно некоторых аспектов и предупреждения преступности иностранцев и апатридов в Украине. Рассматриваются вопросы латентности, детерминации преступности указанных категорий лиц, а также предложения правоохранителей по её предупреждению.

Ключевые слова: преступность иностранцев и лиц без гражданства; предупреждение преступности в Украине; анкетирование правоохранителей.

Постановка проблеми. Стан злочинності в Україні не є стабільним. Кожного року, аналізуючи офіційні статистичні дані (наприклад, звіти Генеральної прокуратури України про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування, про осіб, які вчинили кримінальні правопо-

рушення; звіти Державної судової адміністрації України про склад засуджених і т.п.), виявляються нові тенденції в її структурі. Однак, аналізуючи таку складову злочинності у нашій державі, як злочини, вчинені іноземцями і апатридами, зазначимо, що вже протягом 10 років їх частка у загальній структурі злочинності в Україні коливається в межах 0,7–1,4 % [1–2], тобто характеризується певною постійністю.

Із невпинною активізацією міждержавних міграційних процесів, у тому числі й в Україні, необхідно чітко розуміти реальні та потенційні загрози її безпеці, зокрема, кримінологічній. Тому при дослідженні злочинності іноземців і апатридів в Україні важливим етапом є з'ясування думки безпосередніх суб'єктів запобігання злочинності в державі – працівників правоохоронних органів. Адже офіційні статистичні дані – це лише цифри, які не несуть інформації, наприклад, щодо обсягів латентності тих чи інших злочинів, їх детермінації та необхідності у посиленні заходів запобігання. До того ж, як зазначає професор А. П. Закалюк (А. Р. Zakaliuk), статистичний облік часто не є адекватним, містить, зокрема за сучасних українських реалій, суб'єктивну корективу того, хто веде облік і в чийх інтересах він ведеться [7, с. 39]. Тому актуальність нашої статті полягає у неможливості на основі лише статистичних показників повноцінно аналізувати певний прояв злочинності.

Стан розроблення проблеми. Злочинність іноземців і апатридів (осіб без громадянства) була предметом дослідження таких вітчизняних учених, як О. М. Джу́жа (О. М. Dzhuzha), О. Ф. Долженков (О. F. Dolzhenkov), Д. С. Мельник (D. S. Melnyk), А. П. Мозоль (А. Р. Mozol), Й. П. Осецький (I. P. Osetskyi), Ю. О. Стрелковська (Yu. O. Strelkovska), В. В. Шаповалов (V. V. Shapovalov) та ін. Також деякі аспекти злочинності зазначених категорій осіб в Україні вже висвітлювалися у минулих публікаціях автора (3–6 та ін.).

Мета статті – оприлюднити й проаналізувати результати анкетування працівників правоохоронних органів щодо латентності, детермінації та можливостей запобігання злочинності іноземців і апатридів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Методи пізнання кримінологічної науки різноманітні. Важливу роль у проведенні кримінологічних досліджень відіграють соціологічні методи, які розкривають сутність злочинності як соціального феномену, соціально-демографічну та соціально-рольову характеристику осіб, які вчиняють злочини, організацію соціального контролю та соціальної профілактики антисупільної поведінки тощо. Соціологічні методи використовуються ще й тому, що дослідник не має змоги довгий час безпосередньо спостерігати, а тим більше у різних місцях за об'єктами пізнання. Тому кримінологи використовують різні відомі у соціології прийоми – методи збирання інформації про об'єкт дослідження не безпосередньо, а з інших джерел, найчастіше – від інших осіб, які обізнані з ним [8, с. 106]. Поширеним у кримінологічних дослідженнях методом є метод опитування і, зокрема, одна із його методик – анкетування. Головним призначенням використання цього методу є забезпечення ґрунтовності наукового дослідження.

Тому для повного, об'єктивного та всебічного вивчення проблематики злочинності іноземців і апатридів (осіб без громадянства) в Україні та надання результатам дослідження практичного значення нами було проведено анкетування працівників правоохоронних органів України. Усього було опитано 967 осіб, з них слідчих та оперативних працівників Національної поліції і СБ України – 472 особи, дільничних офіцерів поліції – 495 осіб. З метою географічного представлення областей України з найвищою інтенсивністю насиченості громадянами інших держав і особами без громадянства для анкетування обиралися такі регіони:

а) респонденти – слідчі та оперативні працівники Національної поліції: м. Харків та Харківська область, м. Ужгород та Закарпатська область, м. Одеса та Одеська область, м. Чернігів та Чернігівська обл.;

б) респонденти – слідчі та оперативні працівники підрозділів контррозвідки СБ України: м. Київ та Київська область, м. Дніпро та Дніпропетровська область, м. Харків та Харківська область, м. Чернівці та Чернівецька область;

в) респонденти – дільничні офіцери поліції: м. Київ та Київська область, м. Харків та Харківська область.

Перед слідчими та оперативними працівниками ставилися питання щодо частоти випадків учинення злочинів іноземцями й апатридами, з якими їм доводиться мати справу у своїй практиці; стану і причин латентності таких злочинів; найбільш поширених труднощів, що виникають під час розслідування їх злочинів; можливої схильності до вчинення певних груп злочинів серед представників різних національностей¹; недоліків у різних сферах соціального життя України, що є найбільш сприятливими умовами для існування злочинності іноземців та осіб без громадянства в нашій державі, та надавалася можливість запропонувати заходи для запобігання злочинності таких осіб.

Так, виявилось, що лише менше третини респондентів майже не стикаються у своїй повсякденній роботі із фактами учинення злочинів громадянами інших держав і апатридами. Більше 50 % правоохоронців упевнені, що правоохоронним органам стають відомими НЕ всі злочини, учинені іноземцями та особами без громадянства. Головними причинами існування явища латентності респонденти зазначили²:

а) 20,1 % – поведінку злочинця, пов'язану з його злочинною діяльністю (наприклад, ретельне планування, підготовку, приховування злочину та його наслідків, кримінальний досвід злочинця);

б) недоліки у діяльності державних та правоохоронних органів:

• 16,5 % відзначили не реєстрацію правоохоронними органами у деяких випадках злочинів, у т. ч. й тих, що були вчинені іноземцями та / або особами без громадянства (наприклад, через розширення законодавцем переліку кримі-

¹ Результати анкетування щодо цього питання вже наводилися нами у попередніх публікаціях [Див.: 6, с. 137–138].

² На це питання правоохоронці надавали кілька варіантів відповіді, тож сума показника перевищує 100 %.

нальних проваджень у формі приватного звинувачення, передбачених ст. 477 КПК України, що може знизити кількість звернень громадян у правоохоронні органи із заявою про злочини);

- 41,1 % – неможливість у деяких випадках встановити особу злочинця, зокрема, особу злочинця-іноземця / апатрида;

- 40,9 % – процеси нелегальної міграції (перебування на території України з порушенням правил міграційного режиму, перебування в державі із фальшивими документами тощо);

- 27,8 % – труднощі у проведенні оперативно-розшукових заходів;

в) обставини, пов'язані з діяльністю третіх осіб, повідомлених про факт учинення іноземцем або особою без громадянства злочину, а саме:

- 15,9 % акцентували увагу на допомозі діаспор у переховуванні від кримінальної відповідальності злочинця-іноземця / особи без громадянства після учинення злочину, яка виявляється, наприклад, у їх закритості та небажанні співпрацювати з правоохоронними органами України;

- 14,0 % зазначили неповідомлення потерпілим від злочину, учиненого злочинцем (злочинцями), що є громадянином іншої держави або апатридом, у правоохоронні органи про факт злочину;

- 15,3 % – небажання іноземців / осіб без громадянства брати участь у кримінальному процесі (надавати покази як свідки, бути понятими, брати участь у пред'явленні до впізнання тощо);

г) також респонденти могли надати власний варіант відповіді, чим скористалося 1,5 % опитуваних. Як причини латентності таких злочинів вони запропонували: «закрите» середовище етнічних груп (про організовану злочинність); корупцію у правоохоронних органах; низьку матеріально-технічну забезпеченість правоохоронних органів України; недостатнє фінансування і нестачу допомоги держави у роботі правоохоронних органів.

Щодо кількості злочинів, учинених іноземцями і особами без громадянства, що залишаються поза статистичним обліком правоохоронних органів, респонденти наводили такі варіанти відповідей:

а) частку до 30 % визначив кожний другий опитуваний;

б) більше 30, але менше 50 % указав кожний п'ятий;

в) більше 50 % зазначили 8,5 % респондентів;

г) власний варіант відповіді запропонували 5,1 % респондентів. Так, правоохоронці визначали межі обсягу латентності таких діянь досить широко: від часток у 1 %, 5 %, 7 %, 10 %, до 15–20 %, 25 % до 300 % від загальної кількості учинених зазначеними категоріями осіб злочинів.

Не надали відповідь 17 % опитуваних осіб.

Розкриваючи питання про труднощі, які виникають у слідчих і оперативних працівників Національної поліції та СБ України¹, майже 70 % респондентів на першому місці за поширеністю зазначили труднощі у збиранні відомостей, що

¹ На це питання правоохоронці надавали кілька варіантів відповіді, тож сума показника перевищує 100 %.

характеризують злочинця-іноземця / особу без громадянства, відсутність інформації щодо реєстрації такої особи, її характеристики за місцем проживання, офіційних даних про судимість і т. п. Майже половина правоохоронців звернула увагу на мобільність злочинця, тобто його можливість швидко зникнути як з місця злочину, так і виїхати з країни у короткий термін. Кожний п'ятий з опитаних вказав на труднощі у збиранні правоохоронними органами відомостей про злочинця від потерпілих: особливості зовнішності, мови, дій тощо злочинця.

Серед відповідей на це питання необхідно також виокремити такі труднощі у виконанні професійних обов'язків правоохоронців, як:

1) неможливість швидкого реагування на дії злочинця через вади чинного КПК України;

2) відсутність єдиної бази даних іноземців, які перебувають на території України;

3) довготривалість процесу виконання міжнародних запитів про збір інформації, що характеризує іноземця, а також провадження окремих слідчих дій на території інших держав;

4) труднощі, пов'язані з отриманням документів, необхідних для здійснення кримінального провадження за кордоном (наприклад, митних декларацій, податкових документів, інформації про стан банківських рахунків та їх користувачів, пояснень осіб, які проживають за кордоном). Така інформація є нагальною для прийняття рішення про наявність складу злочину;

5) неефективність правоохоронної системи України, що полягає в її бюрократизованості, відволіканні співробітників на неважливі об'єкти, паперовій тяганині, необхідності виконувати статистичні показники;

6) складність у залученні перекладача до кримінального провадження (особливо, якщо підозрюваний розмовляє на якомусь діалекті) і брак належного державного фінансування послуг перекладача;

7) відсутність добре налагодженої співпраці України з іншими державами у сфері кримінального розслідування;

8) відсутність тимчасової реєстрації та обліку іноземців;

9) неможливість швидко оголосити особу у розшук, зібрати необхідну інформацію про перетин кордону такою особою;

10) недовіра до поліції як у місцевого населення, так і в іммігрантів;

11) суб'єктивний фактор: небажання іноземця свідчити.

Анкетування дільничних офіцерів поліції (далі – ДОП) дещо відрізнялося від анкетування слідчих та оперативних працівників через специфіку їх роботи. Зокрема, перед ДОП ставилися питання про: проживання на підвідомчій їм дільниці іноземців і осіб без громадянства; наявність у таких осіб реєстрації місця проживання; надходження та характер скарг від місцевого населення на поведінку громадян інших держав і апатридів; учинення такими особами злочинів на момент проживання на підвідомчій ДОП території чи в минулому (тобто про наявність у них попередніх засуджень); заходи, які ДОП застосовують для запобігання вчинення злочинів такими особами; достатність обсягу повнова-

жень ДОП для запобігання учиненню іноземцями та особами без громадянства правопорушень, у тому числі кримінальних, на підвідомчій дільниці; недоліки у різних сферах соціального життя України, що є найбільш сприятливими умовами для вчинення такими особами злочинів на території України і також надавалася можливість запропонувати заходи для запобігання злочинності іноземців і апатридів в Україні.

За результатами анкетування виявилось, що громадяни інших держав і особи без громадянства проживають на території кожного третього респондента. Більше 70 % опитуваних зазначили, що частина таких осіб проживає на дільниці без реєстрації місця проживання. Всі іноземці і особи без громадянства мали реєстрацію місця проживання на дільниці кожного четвертого ДОП і лише 2 % респондентів указали на відсутність такої реєстрації.

Характеризуючи факт наявності скарг на поведінку громадян інших держав і апатридів від місцевого населення, ДОП зазначили, що до них зверталися через:

- 1) сімейно-побутові конфлікти (сварки, скандали, бійки);
- 2) порушення громадського спокою та порядку за місцем проживання (порушення тиші, громадського порядку, агресивна поведінка);
- 3) вчинення протиправних дій такими особами у період перебування на території України (учинення крадіжок, пограбувань, нанесення тілесних ушкоджень членам родини, співмешканцям, сусідам);
- 4) насильство в сім'ї;
- 5) пияцтво;
- 6) пошкодження предметів благоустрою міста;
- 7) порушення довколишньої чистоти;
- 8) порушення вимог пожежної безпеки.

Іноземці та особи без громадянства, які проживають на підвідомчій ДОП території, не вчиняли злочини у 60,4 % респондентів; вчиняли злочини у 19,6 %, 20,0 % опитуваних такою інформацією не володіють. Ті ж, хто вчиняв кримінально карані діяння, у переважній більшості (відповіді 82,3 % ДОП) протиправну діяльність вели в Україні.

Для запобігання злочинності зазначених категорій осіб ДОП на теперішній час вживають такі заходи:

- 1) інформування оперативних підрозділів ОВС про протиправні дії іноземців;
- 2) інформування ДМС України про порушення міграційного законодавства іммігрантами;
- 3) вжиття заходів адміністративного реагування відповідно до КУпАП;
- 4) проведення профілактичної роботи (бесіди щодо недопущення учинення кримінальних та адміністративних правопорушень; бесіди з населенням району про різні види злочинів та шляхи зменшення їх кількості (віктимологічна профілактика); роз'яснювальні бесіди про дію чинних нормативно-правових актів на території України);

5) інформування іноземців та осіб без громадянства про законні способи заробітку;

6) профілактична робота з раніше судимими особами, які проживають на підвідомчій території;

7) затримання правопорушників та передавання їх слідчим і оперативним працівникам поліції;

10) заходи з профілактики адміністративних правопорушень;

11) здійснення рейдів спільно із ДМС України;

12) виявлення осіб, схильних до учинення правопорушень, застосування заходів до їх виправлення.

Цікавим є факт, що у своїй професійній діяльності, і зокрема із запобігання злочинності, майже 60 % ДОП вказали, що їм не вистачає обсягу передбачених законодавством України повноважень.

Слідчим, оперативним працівникам та ДОП з метою виявлення основних тенденцій у детермінації злочинності громадян інших держав і апатридів було запропоновано обрати сферу, недоліки у якій найбільше продукують такі діяння¹. На недосконалість адміністративного регулювання міграційних процесів, обліку іммігрантів, низькі результати у боротьбі з нелегальною міграцією тощо вказав кожен другий респондент. На прогалинах та застарілих положеннях у чинному законодавстві України, його низьку ефективність також акцентував увагу майже кожен другий опитуваний. Кожен п'ятий підтвердив проблеми у провадженні правоохоронної діяльності та дисбаланс у соціально-економічній сфері нашої держави. Правоохоронці не оминули увагою і недостатню результативність боротьби з корупцією як загальнопоширеним в Україні явищем, що створює живильний ґрунт для злочинності, та безвізовий режим як умову для вчинення злочинів іноземцями і апатридами.

На думку респондентів, запобігання злочинності громадян інших держав і апатридів в Україні сприятимуть:

І. *Зміни у нормативній сфері* (удосконалення чинного законодавства), зокрема: внесення змін до чинного КПК України (наприклад, серед явних недоліків КПК указані складність проведення досудового розслідування, продовження чи збільшення строку досудового розслідування після повідомлення про підозру); боротьба з корупцією в ОДВ та ОМС на всіх рівнях; введення візового режиму для всіх держав; посилення адміністративної складової міграційних процесів (наприклад, зміна імміграційної політики України; посилення вимог для отримання дозволу на в'їзд на територію України, обмеження імміграції в Україну, посилення відповідальності за порушення норм міграційного законодавства і порядку перебування на території України, введення умови внесення грошової застави при в'їзді на територію України, посилення вимоги щодо перебування на території України та спрощення процедури анулювання

¹ На це питання правоохоронці надавали кілька варіантів відповіді, тож сума показника перевищує 100 %.

дозволу на перебування); перегляд процедури отримання статусу біженця; ускладнення порядку отримання громадянства України.

II. *Зміни у структурі чи повноваженнях органів державної влади*, а саме: створенні окремої служби для контролю за іноземцями; введенні уніфікованої системи обліку іноземців, які перебувають на території України; здійсненні профілактичних заходів, метою яких буде інформування громадян інших держав про особливості законодавства України та життя в цій державі (норм поведінки, звичаїв, менталітету українців); при в'їзді на територію України проведенні роз'яснювальної роботи з іноземцями на тему кримінальної відповідальності за законодавством України; посиленні заходів із запобігання нелегальної міграції шляхом кооперування органів Міграційної служби України, Національної поліції України, СБ України та Державної прикордонної служби України; посиленні процедур проходження митного контролю; посиленні контролю державного кордону при перетині його іноземцем (обов'язкове з'ясування інформації про те, де він планує зупинитися, за можливості – надання точної адреси) із доступом правоохоронних органів до цієї інформації; оснащення працівників державних органів технікою, програмним забезпеченням; розширенні повноважень та можливостей підрозділів, які займаються міграційними питаннями в Україні (наприклад, надання їм доступу до іноземних баз даних); анулюванні дозволу на проживання в Україні у випадку вчинення будь-яких правопорушень, а також у разі зміни місця проживання і неповідомлення про це компетентних органів для внесення змін; погодженні всіх видів на проживання, оформлення запрошень (приватних, службових, туристичних), у т. ч. і отриманих раніше у випадку втрати, з органами СБ України; активізації роботи щодо запобігання нелегальній міграції; боротьбі з корупцією в органах Міграційної служби України; розробленні методики співпраці СБ України, Національної поліції, Державної прикордонної служби і Державної міграційної служби України щодо порядку ідентифікації іноземців.

III. *Зміни у структурі, комплектуванні чи повноваженнях системи правоохоронних органів України, в тому числі:* вирішення кадрового питання (розширення штату компетентними особами, стабілізація грошового забезпечення); створення спеціальних підрозділів для розслідування злочинів, учинених іноземцями; покращення матеріально-технічного забезпечення підрозділів Національної поліції України; створення єдиної електронної уніфікованої бази даних з доступом до неї працівників правоохоронних органів (із зазначенням біографічних даних, ідентифікаційних ознак, фото, інформації про родичів, близьких тощо); проведення ретельної перевірки наявності відомостей про притягнення до кримінальної відповідальності під час перетину державного кордону України іноземцями й апатридами; створення реальної можливості заборони виїзду іноземця або апатрида за межі населеного пункту в разі підозри у вчиненні злочину; налагодження системи співпраці з правоохоронними органами інших держав; спрощення процедури видачі злочинців; налагодження взаємодопомоги між структурними підрозділами Національної поліції та силовими структурами

взагалі; спрощенні порядку оголошення у розшук; після проведення досудового розслідування здійснення екстрадиції злочинців-іноземців; після відбуття покарання іноземцем – його негайна депортація без права повернення в Україну або заборона в'їзду на певний строк; підготовка спеціалізованих юридичних кадрів (зокрема зі знанням іноземних мов); подальше реформування правоохоронних органів.

IV. *Здійснення заходів у межах наявних повноважень державних і правоохоронних органів*, а саме: проведення профілактичних бесід ДОП з іноземцями та апатридами, які проживають на території підвідомчої їм дільниці; при виявленні факту вчинення злочину студентом-іноземцем ініціювання працівниками поліції або Державної міграційної служби його виключення з вищого навчального закладу та негайної депортації; проведення профілактичних бесід з головами діаспор на тему запобігання злочинності та поведінки іноземців на території України із подальшою передачею такої інформації на загальних зборах общини; перевірка ДОП разом із співробітниками Державної міграційної служби України місць проживання іноземців; посилення роботи оперативних працівників Національної поліції щодо сфери розслідування злочинів іноземців і апатридів.

V. *Заходи у соціально-економічній сфері*: соціальна реклама правомірної поведінки, у тому числі й іноземців, на території України; інформаційні плакати про невідворотність покарання за недотримання норм міграційного законодавства та вчинення злочину на території України; надання офіційного працевлаштування іноземцям в Україні; закріплення за іноземцями перекладачів (на зразок Центру безоплатної правової допомоги); покращення соціальної сфери стосовно іноземців та апатридів; розв'язання соціальних проблем у сфері трудової міграції.

Висновок. Таким чином, здійснюючи кримінологічне дослідження будь-якого аспекту злочинності в Україні, необхідно спиратися не лише на дані офіційної статистики. Для надання дослідженню повноти та практичного спрямування врахування думки кваліфікованих працівників є цілком виправданим. Адже саме вони безпосередньо залучені у процес боротьби зі злочинністю, обізнані з її особливостями і можуть указати на конкретні недоліки в запобіжній діяльності.

Список літератури:

1. Статистика МВС України. Стан та структура злочинності в Україні. URL: <http://mvs.gov.ua>.
2. Статистична інформація про стан злочинності та результати прокурорсько-слідчої діяльності. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>.
3. Калініна А. В. Рівень і динаміка як елементи кримінологічної характеристики злочинності іноземців та осіб без громадянства. *Питання боротьби зі злочинністю*. Харків: Право, 2013. Вип. 26. С. 263–274.
4. Калініна А. В. Якісні показники злочинності іноземців та осіб без громадянства в Україні (за матеріалами емпіричного дослідження). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. Одеса, 2014. Вип. 9–2. Т. 2. С. 63–66.
5. Калініна А. В. Віктимологічний аспект злочинності іноземців та осіб без громадянства в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. Херсон, 2016. Вип. 6. Т. 3. С. 64–67.

6. Калініна А. В. Морально-психологічні ознаки злочинця-іммігранта в Україні. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 137. С. 132–141. DOI: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.137.94605>.
7. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Вид. дім «Ін Юре», 2008. Кн. 3: Практична кримінологія. 320 с.
8. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Вид. дім «Ін Юре», 2008. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.

References:

1. Statystyka MVS Ukrainy. Stan ta struktura zlochynnosti v Ukraini. URL: <http://mvs.gov.ua>.
2. Statystychna informatsiia pro stan zlochynnosti ta rezultaty prokurorsko-slidchoi diialnosti. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>.
3. Kalinina, A.V. (2013). Riven i dynamika yak elementy kryminolohichnoi kharakterystyky zlochynnosti inozemtsiv ta osib bez hromadianstva. *Pytannia borotby zi zlochynnistiu – Issues of Crime Prevention*, issue 26, 263–274 [in Ukrainian].
4. Kalinina, A.V. (2014). Yakisni pokaznyky zlochynnosti inozemtsiv ta osib bez hromadianstva v Ukraini (za materialamy empyrychnoho doslidzhennia) [Qualitative Indexes of the Foreigner and Noncitizen Crime in Ukraine (using the materials of empirical study)]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: «Iurydsprudentsiia» – International Humanitarian University Herald. Jurisprudence*, issue 9–2, vol. 2, 63–66 [in Ukrainian].
5. Kalinina, A.V. (2016). Viktymolohichniy aspekt zlochynnosti inozemtsiv ta osib bez hromadianstva v Ukraini [The Victimological Aspect of Foreigners' and Stateless Persons' Crime in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii «Iurydychni nauky»*, issue 6, vol. 3, 64–67 [in Ukrainian].
6. Kalinina, A.V. (2017). Moralno-psykhologichni oznaky zlochyntsia-immihranta v Ukraini [Moral and Psychological Features of Criminal's Personalyty, who is an Immigrant in Ukraine]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality*, issue 137, 132–141. DOI: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.137.94605> [in Ukrainian].
7. Zakaliuk, A.P. (2008). Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii: teoriia i praktyka: u 3-kh kn. Kyiv: Vyd. dim «In Yure». Kn. 3: Praktychna kryminolohiia [in Ukrainian].
8. Zakaliuk, A.P. (2008). Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii: teoriia i praktyka: u 3-kh kn. Kyiv: Vyd. dim «In Yure». Kn. 1: Teoretychni zasady ta istoriia ukrainskoi kryminolohichnoi nauky [in Ukrainian].

Kalinina A. V., Junior Research Fellow, Academician Stashis Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems, National Academy of Law Sciences of Ukraine, Ukraine, Kharkiv.
e-mail: alina.kalinina@ukr.net ; ORCID 0000-0001-8015-0807

Foreigners' and stateless persons' crime in Ukraine: the results of law enforcement officers' survey

Dynamic processes of international migration, including Ukraine as a participant, produce real and potential security threats. One of such threats is foreigners' and stateless persons' crime. That's why studding crime of this people with the aim of its prevention, orients a researcher to use different methods of scientific research.

Most of criminological researches are based on the official statistics data. But for the comprehensive view of the topic usage of only crime statistics isn't enough. Researcher can get the outstanding information through different surveys that belong to the statistical methods of scientific research.

The goal of this paper is to expound the results of law enforcement officers survey, conducted by the author, as for latency, determination and prevention of foreigners' and stateless persons' crime in Ukraine.

The investigators and agents of the National police and Security Service of Ukraine, district police officers of the National police from Kyiv and Kyiv Region, Kharkiv and Kharkiv Region, Dnipro and Dnipropetrovsk Region, Odesa and Odesa Region, Chernihiv and Chernihiv Region, Chernivtsi and Chernivtsi Region, Uzhhorod and Zakarpattya Region have been the respondents of our survey.

For our survey we had worked up two forms: the first for investigators and agents of the National police and Security Service of Ukraine and the second one for district police officers of the National police of Ukraine. The first form included questions about: how often foreigners and stateless persons commit crimes in Ukraine; the level and reasons of the latency of these crimes; the most widespread difficulties of the investigation of such crimes; possible connection between nationality and kind of crimes; determination and prevention measures of foreigners' and stateless persons' crime.

Form for district police officers was rather different than for investigators and agents. We had asked them about quantity of foreigners and stateless persons on their district, facts of crime committing by them, claims from local people on them, determination and prevention this type of crimes.

The main conclusion of the paper is that without such methods of scientific research like surveys, any criminological study isn't complete and has not enough practical orientation.

Keywords: foreigners' and stateless persons' crime; crime prevention in Ukraine; law enforcement officers' survey.

Надійшла до редколегії 15.02.2018 р.